

GÖLLER BÖLGESİ ETKİLEŞİM PLANI

BURDUR ÇALIŞTAY RAPORU

12.09.2012

Kültür Öncelikli Bölgesel Yol Haritaları

Bu rapor, 12.09.2012 tarihinde Burdur’da gerçekleştirilen Bölge alıştayı sonuçları doğrultusunda hazırlanmıştır.

GİRİŞ	1
YÖNETİCİLERDEN MESAJLAR	2
BEK ANALİZİ	6
BANALİZİ	7
EANALİZİ	16
KANALİZİ	21
ÖNERİ PROGRAM VE PROJELER	28
4TEMATİKSTRATEJİ,4ÜRÜN	29
10TEMELİLKE	30
ÇALIŞTAYDA ÖNEÇIKAN KAVRAMLAR	33
KATILIMCILAR	34

Tarihi Kentler Birliği adına, Türkiye Belediyeler Birliği'nin desteğiyle, ÇEKÜL tarafından 2012 yılında başlatılan Kültür  ncelikli Bölgesel Yol Haritaları programı, ortak bir coğrafyayı paylaşan yerel yönetimlerin, bu değerlere ortak bir miras anlayışıyla sahip çıkmasına, kalkınma stratejileri kapsamında kültür öncelikli gelişim dinamiklerinin ortaya çıkarılmasına, ortak kaynakların paylaşımcı ve akılcı bir anlayışla değerlendirilmesine olanak hazırlamayı amaçlamaktadır.

Afyon, Burdur ve Isparta illerini kapsayan, zengin doğal yapı ve tarihsel birikime sahip Göller Bölgesi'nde, doğa ve kültür öncelikli sürdürülebilir bir kalkınmanın stratejilerini ortaya amacıyla için Eylül 2012 tarihinde düzenlenen Burdur  alıştayını, bölgedeki kamu-yerel-sivil-özel kesimlerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, BEK Analizi yönteminin uygulanmasıyla, bölgenin zengin doğal ve kültürel çeşitliliği ve bu değerlerin korunması ve değerlendirilmesine ilişkin sorunlar ve beklentileri dile getirmiş, yol haritasının temel stratejilerinin temellerini ortaya koymuştur.

Göller Bölgesi'nin barındırdığı potansiyelin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi için benimsenmesi gereken ilk kavram işbirliğidir. Coğrafyasında olduğu kadar, kültürel değerlerinde de gösterdiği çeşitliliğin ortak bir vizyon doğrultusunda ortak hedeflere bağlanması, bütün kesimlerin akılcı bir sistem çerçevesinde dayanışma içinde işbirliği yapması ile mümkün olacaktır.

Bu bağlamda, Burdur  alıştayını'nda elde edilen veriler işığında hazırlanacak olan "Göller Bölgesi Etkileşim Planı" stratejileri, Ekim 2012'de düzenlenecek olan Afyon  alıştayını'nda tartışmaya açıldıktan sonra sonuçlandırılacaktır.

Sebahattin Akkaya – Burdur Belediye Başkanı

Prof. Dr. Metin Sözen bütün belediye başkanlarına öyle bir ruh aşıladı ki Anadolu'nun her şehri ve beldesi, kültür varlıklarını ayağa kaldırmak için bir yarış içerisine girdi. Tarihi Kentler Birliği, aile sıcaklığı içerisinde tarihi ve kültürel değeri olan varlıkların gün yüzüne çıkarılması için elinden gelen gayreti gösteriyor. Burdur olarak biz de bu tatlı yarışta varız, her geçen gün tarihi ve kültürel değerleri ortaya çıkarma konusunda daha fazla gayret sarf ediyoruz. Belediyemiz, vilayetimiz, il özel idareemiz, kurum ve kuruluşlarımız ile bu çabaları içerisindeyiz.

Burdur ili, 7000 yıllık tarihi gelişimi içerisinde çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış, Pisidia'dan ve Helenistik dönemden Roma dönemine, Selçukludan Osmanlı'ya ve günümüze çeşitli kültür varlıklarını taşımıştır. Ancak 1914 depremi ile maalesef pek çok tarihi ve kültürel değeri olan eserlerimiz yıkılmış, harabeye dönmüş ve zamanla ortadan kalkmıştır. Şimdi kalanları ortaya çıkarmak için gayret gösteriyoruz. Burdur kentinin tarihi dokusu Yukarıpazar ya da Ulu Cami çevresinde oluşmuştur. Karakteristik özelliği olan 300 hektarlık bu alanda hazırlanan koruma amaçlı imar planı 2009'da Antalya Koruma Kurulu'na onanarak yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede; tarihi saat kulesi ve saati onarılarak çalışır hale getirildi. 2004 ile 2008 yılları arasında 19. yüzyıla ait Hacı Ömer Çeşmesi, 16. yüzyıla ait Zülali Hoş Çeşmesi, 18. yüzyıla ait Sadenzade İsmail Ağa Çeşmesi başta olmak üzere on beş tane tarihi çeşmemizi restore ettik.

Ayrıca Hacılar kazısına desteklerimiz devam ediyor. Prof. Dr. Refik Duru hocamız ile iyi bir diyalog yürütüyoruz. Ümit ediyoruz Hacılar kazısı ikinci etabı yeni bulguların ortaya çıkmasına vesile olacaktır. Prof. Dr. Refik Duru ve Prof. Dr. Gülsüm Umurtak'ın gerçekleştireceği Hacılar Höyüğü araştırması için kazı evi ile ilgili ihtiyaç, İl Özel İdaresi ve belediyemiz tarafından karşılandı.

Burdur'un Gölhisar ilçesinin kuzeyindeki Bozdağ'ın eteklerinde bulunan 9000 yıllık geçmişe sahip Kibyra antik kentin kazısını Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nden Yard. Doç. Dr. Şükrü Özudoğru gerçekleştiriyor. Alanda, 400metrekarelik dünyada eşi benzeri olmayan mozaik Medusa başı figürü ortaya çıkarılmıştır. Bunlarla birlikte Burdur'un güneyinde Ağlasun ilçesine 7 kilometre mesafede yer alan, Roma döneminde Pisidia bölgesinin en önemli kenti olan Sagalassos, Bucak'taki Kremna antik kenti ve Anadolu Selçuklu dönemine ait eserlerin çalışmaları devam etmekle beraber, somut olmayan kültürel miraslarımızla da ilgili çalışmalar da yapıyoruz.

Burdur gölü, Burdur için bir değer fakat bu konuda çok şanssızız, her geçen gün çekiliyor, kaynakları azaldı, çevresinde bilinçsizce sondajlarla sulama yapılıyor. Göl 1990'dan bu yana 15metrelik su seviyesi çekilmiştir. Etrafındaki tesislerin yapımından önce gölümüze su lazım, çünkü yapacağımız her tesis birkaç yıl sonra 20-25 metre kenarda kalacaktır.

Prof. Dr. Metin Sözen – ÇEKÜL Vakfı Başkanı ve Tarihi Kentler Birliği (TKB) Danışma Kurulu Başkanı

Tek başına kentler, tek başına bir çevre artık küreselleşen dünyada, tek başına ayakta durma şansına sahip değil. Yalvaç'ta da görüldü ki artık Türkiye, coğrafyasına, kültürel birikimine ve kaynaklarına ortak sahip çıkmak için çekirdek eylem alanları yaratmak zorundadır. 1990 yılında temel bir karar almıştık: her ölçekte koruma ve her ölçekte planlama. Başkan Sebahattin Akkaya, kentin kısıtlı imkânlarıyla neler yapılabileceğinin somut sonuçlarını bugün bize gösterdi. Bölge çalıştayları, sadece birkaç kesimin katıldığı kapalı toplantılar değildir. Daha çok kesimin aktif katıldığı ve bilimsel verilere, tecrübe ile kazanılmış bilgilere dayalı, tartışılarak yönetilen, herkesin söz sahibi olduğu toplantılardır. Çalıştay sonucunda çıkacak rapor raflarda tozlanacak nitelikte olmayacak. Uygulamaya dönüşebilen, sürekli güncellenen ve herkesin katkısına her aşamada açık bir rapor olacak. Her kesimden insanın bu toplantıda olması bu nedenle önemlidir.

Sorunların çözümü için yeni bir planlama ve onun ölççeklerinin belirlenmesi gerekir. Bunu merkezi hükümetten beklemek doğru değildir. Merkezi hükümet, sizin yaptığınız plan doğrultusunda katkı sağlayacaktır. Çalıştayın ardından planlamayı yürütecek olanlar sizlersiniz. Bazı yanlışların planlamayla önlenmesi, planlama sürecinin desteklerle boyutlandırılması ve eylemlerin yerel güçlerin elleriyle yönetilmesi gerekmektedir. Çalıştay yöneticisi Kentsel Strateji'nin kurucusu ve şehir plancısı Faruk Göksu ile birlikte ÇEKÜL Vakfı ve Tarihi Kentler Birliği'nin yürüttüğü Kültür Öncelikli Bölgesel Yol Haritaları, gündemimizin öncelikli maddesidir. Bu çalışmayı Türkiye Belediyeler Birliği de desteklemektedir.

Trakya'da bugün üç kent birleşti; Kırklareli, Tekirdağ, Edirne belediye başkanlarıyla birlikte valiler de çalışmanın öneminin bilincinde. Göller Bölgesi'nde Isparta ve Afyon valilerimizin de bu hareketin içinde güçlü şekilde yer almasını istiyorum. Bu nedenle yasal donatıdan, her türlü kaynağa kadar olanakları seferber eden bu hareket fevkalade önemlidir. Arkanızda doğru bir iz bırakmanız ve kalıcı değerlerin yanında durmanız dileğiyle saygılarımı sunarım...

Hamdullah Suphi Özgödek – Burdur Valisi Vekili

Bugün Sayın Metin Sözen'in burada bulunması Burdur için büyük bir şanstır. Uluslararası öneme sahip bir bilim adamımız. Sayın Metin Sözen'in ifade ettiği gibi kültür ve şehircilik faaliyetlerinin hepsinin bir bütünlük içerisinde, bilinçli bir şekilde yapılması gerekmektedir. Bu da bir bilinç oluşumunu gerektiriyor. Şimdiye kadar yapılanların daha da bilimsel ve kalıcı bir şekilde bundan sonraki kuşaklarımıza aktarılmasının temellerinin atılacağı bir çalıştay yaşayacağız. Bu çalıştayın olumlu sonuçlar getirmesini ve hepimize ufuk açıcı olmasını ümit ediyorum.

Nurettin Yılmaz – Burdur Valisi

Görevimin başlarında böyle bir çalışma ile karşılaşmak heyecan verici. Bu çalıştayda, vali olarak çıkmasına destek olacağım yol haritasının ana unsurları ortaya çıkmış olacak. O nedenle bu çalışma için çok teşekkür ediyorum. Çalışmanın rapor haline getirilip sunulması faydalanmamız açısından çok önemli.

Burdur'da öne çıkan mermer sanayisi ile ilgili sıkıntılar var, bu sorunu çözmek için komisyon kurduk ve çalışmalar devam ediyor. Burdur'da çıkarılan mermeri Burdur'da işleyerek, katma değeri yüksek bir şekilde pazarlayarak artı değerini arttırmalıyız. Mermer kadar önemli diğer bir konu da süt üretimidir. Burdur'da ayda yaklaşık 30-40 bin ton süt üretiliyor fakat bunun %8'i Burdur'da değerlendiriliyor. Diğer kalan kısımları ise başka şehirlerdeki firmalar tarafından işleniyor. Bu şekilde de süttan fazla bir şekilde kâr elde edemiyoruz. Var olan ürünlerimizi çeşitlendirerek pazarlamamız lazım.

Ayrıca bölgede organik tarımı geliştirip, ülkenin meyve ve sebze deposu haline gelmeliyiz. Afyon, Burdur, Isparta birbirleri ile benzer şehirler ama bu üç şehrin diğer illerden farklılıklarını ortaya çıkarıp bir ekonomi kurgulayarak, kalkınma ajanslarından yararlanmalıyız.

Su yönetimi konusunda çok önemli çalışmalar yapmamız lazım. Bölgede yaşanan su çekilmelerinin en önemli sebeplerinden biri de ovalarda aşırı su kullanımı ve su kıyılarının açılması gibi yanlış kullanımlardır. Su birliktelikleri mevcut fakat bunlar tüketime yönelik birliktelikler, suyun kullanımı ve korunması konusunda daha aktif hale getirilmelidirler. Burdur'da yapılan çalışmalarda, sosyal yapı bir bütün olarak ele alınırsa çözüme gidileceğine inanmaktayım.

A. Faruk Göksu – Şehir Plancısı, ÇEKÜL Gönüllüsü

ÇEKÜL Vakfı, Tarihi Kentler Birliği ile işbirliği içerisinde 5 bölgesel yol haritası hazırlıyor. Artık kentlerimizi, yerleşimlerimizi, kendi ölçeklerinde değil, kentlerin birbirleri ile değerlerini paylaşarak bölgesel stratejiler üreterek geliştirmemiz gerekiyor. Dönem, strateji dönemi, dönem yeni yaklaşımlar dönemi. Kentsel Rönesans, Yeni Yüzyıl Kentleri, Akıllı Kent vb gibi uluslar arası kentsel yaklaşımları değerlendirerek, ülkemizde de Paylaşan Kentler, Gelişen Kentler, Dinamik Kentler ve Kültür Kentleri gibi yaklaşımları kamuyunun gündemine getirmeliyiz. Artık kentlerimiz, bir takım değerlerini paylaşmak durumunda. ÇEKÜL Vakfı son yıllarda özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da başlatmış olduğu "Paylaşan Kentler" ana teması yaklaşımı çerçevesinde bir dizi çalışma yaptı. O nedenle "Paylaşan Kentler" yaklaşımını bu yüzyılın en önemli kavramı olarak kamuoyunda tartışıyoruz. Kentlerimiz değerlerini paylaşarak büyüyecek. Kamuoyunun gündemine getirdiğimiz ikinci kavram "Gelişen Kentler". Gaziantep, Kayseri, Konya, Denizli başta olmak üzere, 8-10 dinamikleri çok yüksek olan kentimiz var. "Gelişen Kentler" de kendi aralarında ittifaklar kurarak Türkiye'nin ekonomisini tetikleyecek ve ulusal mekansal strateji çerçevesinin omurgasını oluşturacaktır. Şimdi ise Burdur Çalıştayı ile "Kültür Şehirleri" yaklaşımını

tartışmalıyız.. Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk'ün kentlerin yeni kurgu felsefesi olarak ortaya attığı kültür şehirleri; yaşamı, insanı öne koyan, insanı kültür ile buluşturan değerleri öne çıkaran bir yaklaşımdır. Burdur ili, Göller Bölgesi kentleri ile birlikte artık kültür ana teması çerçevesinde stratejiler belirlemeli. Kısacası, Paylaşan Kentler, Gelişen Kentler, Kültür Kentleri'nin vizyon ve stratejilerini geliştirmemiz gerekiyor. ÇEKÜL Vakfı ve TKB işbirliği içerisinde ilk bölgesel yol haritası Trakya bölgesi için hazırlandı, çok değerli sonuçlar çıktı ve bunları kamuoyuyla paylaştık. İkincisi geçtiğimiz ay içerisinde Altın Üçgen dediğimiz Aydın-Denizli-Muğla illerinde hazırlandı ve tartışıldı. Bugün Göller Bölgesindeyiz. Yarın, Kapadokya Bölgesi ve Gaziantep.

Gelecek yıl başında 5Yol haritasında ortaya atılan görüş ve önerileri koruma ve yerel liderler zirvesinde tartışmaya açacağız.

BEK ANALİZİ

Kentsel Strateji tarafından geliştirilen BEK Analizi, bölgelerin gelecek planlarına altlık oluşturacak, dinamiklerini canlandıracak ve toplumsal yarar ilkesiyle hayata geçmesini sağlayacak stratejileri tespit etmek amacıyla uygulanır. Analiz, bölgelerin sahip olduğu zenginlik ve birikimi tespit ederken, aynı zamanda bu değerlerin yerel bir kalkınma modeline dönüşmesini engelleyen ve destekleyen etkenleri inceleme fırsatı sunan bir yöntemle kurgulanmıştır.

BEK Analizi, genel toplantı düzeninde 6B [Birikim, Bereket, Beceri, Bakış, Büyüme, Beklenti] ve Tematik Gruplar düzeninde 6E [Ekoloji, Ekonomi, Eşitlik, Etkinleştirme, Edinim, Entegrasyon] ve 6K [Koruma, Kapasite, Kalkınma, Kimlik, Katılım, Kurgu] başlıklarında gerçekleştirilen katılımcı bir yöntemle uygulanır.

B ANALİZİ

B Analizi bölgenin bereket, birikim ve becerilerini; kamu, yerel, sivil ve özel kesimlerin karşılıklı beklentilerini ve geleceğe yönelik büyüme olanaklarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. B Analizi; Bereket, Beceri, Birikim, Bakış, Büyüme, Beklenti kavramları üzerinden tartışılmıştır.

BİRİKİM

Bölgenin özgün konumu ve doğal yapısı sebebiyle önemli derinliğe sahip tarihinin getirdiği birikim, bu bölümde bölgeden geçen uygarlıkların bıraktığı somut miras ve yaşam kültürü üzerinden tanımlanmıştır.

Bölgenin sahip olduğu en büyük birikim, ortak su kültürü ve yaşam derinliğidir. Göller, buraya yaşamın ve en eski yerleşimlerini getirmiştir. İlk yerleşimler, göllerin ve sulak alanların etrafında kurulmuştur. Yerleşim ve kültür katmanları, bölgeye 5000 yıllık derin bir yaşam zenginliği ve kültür birikimi sunmuştur.

Kesişen İzler

Bölge, birçok uygarlığın yollarının kesiştiği bir noktada yer almaktadır. Bu nedenle tarihin ayak izlerini barındırır. Bölgede En eski yerleşimler Frigya ve Lidya uygarlıklarına aittir. İlk yerleşimlerinden bu yana katmanları ve birikimi arkeolojik açıdan en iyi izlenebilen bölgedir.

Bölgeden Hanlar Yolu olarak bahsetmek mümkündür. Saint Paul Yolu ve Kral Yolu da bölgeden geçmektedir. Ayrıca Selçuklular döneminde bölgeye verilen değer ve Kuvayi Milliye planlarının burada yapılması da bölgeyi tarihsel birikim açısından zengin kılmaktadır.

Bölgeye Selçuklular döneminde verilen değer en güzel örneği, İslamköy'ün 16 dönümlük külliyesinden okunabilmektedir.

Yörük Kültürü

Doğal yapısı gereği gelişen yörük kültürü, beraberinde günlük yaşama dair birçok değeri şekillendirmiştir. Bölgenin zengin folklorik değerlerinde yemek kültüründe keşkek, zeybek ve efelik, el sanatlarında dokumacılık öne çıkmaktadır. Teke yöresi olarak anılan bölgede teke sütü ve süt ürünleri önemli yer tutmaktadır. Bölgenin tarihsel derinliğini ortaya koymak amacıyla Burdur'da tarihi miras üzerine çalışmalar yapılmıştır.

BEREKET

Bereket bölgenin arkeolojik, doğal bereketine ve bunların ortaya koyduğu kültürel yapının bereketine ilişkin değerler ortaya konulmuştur. Bereket anlamında ön plana çıkan iki alan arkeoloji ve ekolojidir. Ekolojik bereket, aynı zamanda bölgede ekonomik bereketi de temsil ettiğinden bu iki kavram "eko bereket" olarak tanımlanmıştır.

Bölgenin ortak bereketi, ortak bir değer olan sulardan gelmektedir. Suyun getirdiği ekolojik bereket, bölgede bulunan ilk uygarlıklardan "Psidya"nın kelime anlamının, Anadolu'nun en eski dillerinden kabul edilen Luvi dilinde "reçineli çam ormanı ülkesi" anlamına gelmesiyle en iyi şekilde anlatılmıştır. Ekolojik bereket, yerleşimlerle birlikte tarihsel ve kültürel derinliği bölgeye taşımıştır. Günümüze bölgedeki yerleşimlerin arkeolojik ve kültürel bereketi ulaştırmıştır.

Arkeolojik Bereket

Bölge, antik kentlerin hem nitelik hem de niceliği açısından Türkiye'nin en bereketli bölgelerindendir. Yeri tespit edilen ve edilemeyen toplam 330 antik kent barındıran bölge, antropolojik açıdan sürecin en iyi takip edilebildiği bölge olma özelliği taşımaktadır.

Kibyra ve Sagalassos gibi önemli antik başkentler bölgede bulunmaktadır. Selçuklular döneminden ise günümüzde en çok eseri barındırdığı bilinen bölgedir.

Eko-Bereket

Bölgenin bereketinin en önemli kaynağı ekolojik ve jeolojik yapısıdır. Bölgenin ekolojik yapısından doğan değerlerinin büyük kısmı, ekonomik bereketini de besleyen ya da besleyebilecek değerlerdir.

Bölgenin eko-değerleri:

Göller ve sulak alanlar: Bölgenin ortak değeri olan, Ege, Akdeniz ve orta Anadolu coğrafyalarının kesişiminde yer alan bölgenin sulak alanları, göçmen kuşların konaklama noktası olarak çok önemli bir kuş gözlem bölgesi. Ancak kurulan barajlar ve yanlış su politikası sebebiyle Burdur, Eber ve Akşehir gölleri tehdit altındadır. 1990'dan bu yana Burdur Gölü'nün su seviyesi 15 m düştü, günümüzde de gölün çekilmesi devam etmektedir ve kuş türleri ile sayısı doğal tahribattan dolayı giderek azalmaktadır.

Doğal peyzaj: Kanyonlar, Dağlar, Mağaralar

Yeraltı kaynakları: Bölge, yeraltı kaynakları açısından çok zengindir. Termal kaynaklar ve mermer, bölgenin

en önemli yeraltı zenginlikleridir. Ancak özellikle Afyon'da bulunan termal kaynaklar yeterince iyi değerlendirilememektedir.

Mermerin merkezi niteliğindeki bölgede, çıkarılan mermerin kalitesi çok iyidir. Özellikle "bej" adı verilen mermer türü, dünyaca bilinen türde bir taştır.

Tarım ve hayvancılık: Tarım alanında bölgede ön plana meyve, gül ve kozmetik alanında kullanılabilen tıbbi aromatik bitkiler çıkmaktadır. Ayrıca elma üretimi konusunda Isparta, Türkiye'nin genelinde %22 paya sahiptir.

Bölge, hayvancılık konusunda Türkiye'nin en verimli bölgesidir. Özellikle bölgenin yöresel değeri olan teke hayvancılığında ön plandadır. Günlük 900 ton süt üretimi yapılmaktadır ve süt ürünleri çok kalitelidir. Ancak doğal değerlerin tahribatı sebebiyle hayvancılık da tehdit altındadır.

BECERİ

Bölgenin birikim ve bereketini oluşturan değerlerin yönetimine ve dengesine ilişkin becerinin boyutu incelenmiştir. Bu bölümde öne çıkan kavramlar; denge, uyum, koruma, ekonomi, girişim, yönetim ve politikadır.

Doğal bereket açısından çok sayıda değere sahip olan bölgede çeşitli sebeplerden dolayı değerlerin denge içinde yönetimi, günümüze dek zayıf kalmıştır. Bölgede beceriye dair en büyük sorun, eko kapasitenin (hem koruma açısından, hem de ekonomik açıdan) iyi kullanılmıyor olmasıdır. Bunun en önemli nedenleri:

- Harekete geçme konusunda eksiklikler,
- Yasal süreçlerde yaşanan problemler,
- Yönetim karmaşası,
- Kaynaklara ilişkin politikaların bulunmaması,
- İletişim ve tanıtım eksikliği
- Hazırlanan projelerin hayata geçmemesi.

Ekonomi-Değerler Dengesinin Sağlanması

Bölgenin yaşam kaynağı olması nedeniyle en önemli değerleri olan göller ve sulak alanlar, yönetim karmaşası, koruma politikaları eksikliği sebepleriyle tehdit altındadır. Birçok göl, yanlış politikalar ve korumanın hayata geçirilememesi sebebiyle kurumuştur. Bununla birlikte bu değerleri korumaya ilişkin hazırlanan projelerin hayata geçirilemiyor olması, mevcut çabaları da hükümsüz kılmaktadır.

Bölge, tarım ekonomisine yönelmesi gerekirken kalkınma politikaları yetersizliği sebebiyle öncelik farklı sektörlerle verilmiştir. Süt ürünleri bölgede çok önemli bir yer tutarken 1980'lerde bölgedeki önemli sanayi tesisleri kapatılmıştır. Tıbbi aromatik bitkiler, bölgede işlenmeyip hammadde olarak dışarıya satılmaktadır ve katma değeri düşüktür. Kozmetik alanında yaygınlaşan salyangoz kremi de bölgede düşük maliyete üretilmektedir ancak ihraç edilmekte ve yüksek ücretlerle farklı bölgelerde pazarlanmaktadır.

Bölgenin tarım, hayvancılık, mermer, tarihsel derinlik gibi değerleri arasında bir uyum stratejisi geliştirilememiştir. Son dönemde bölgede ekonomik değer olarak yükselen mermercilik, yasal eksiklikler, koruma politikaları

eksikliği gibi nedenlerle hem doğal ve ekolojik yapının bozulmasına, hem de antik kentlerin çevresinde görüntü kirliliğine sebep olmuştur. Kibyra yolu üzerinde yaklaşık 80 km boyunca doğal peyzaj mermer ocaklarıyla bozulmuştur. Mermer ocaklarından hammadde olarak mermerin ihraç edilmesi, hem ekonomik olarak nitelikli mermerin katma değer açısından yeterince iyi değerlendirilememesine, hem de bölgenin yerel değerinin kendi kültürel ve fiziksel çevresinde değerlendirilememesine sebep olmaktadır. Afyon'un jeotermal kaynaklarını tanııtma ve kullanma açısından da eksiklikler söz konusudur.

Yörük kültürü, özellikle yemekleri, günlük yaşam kültürü, el sanatları; bölge insanının becerisini ortaya koyan en önemli kültürel değerlerdir. Ancak tanıtım, iletişim, sahiplenme eksikliği, kültür değerlerinin hem kültürel hem de ekonomik anlamda yönetme konusunda problemler olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bunların yanı sıra, bölge, kırsal dokusunu ve ekonomisini ayakta tutma konusunda güçlüdür. Bölge, kırsal kalkınmayı başarmış ender yerleşimleri barındırmaktadır. Şehir merkezine göç yoktur; merkez köyler altyapı ve sunduğu imkanlar açısından yeterlidir. Ayrıca köylerde eğitim kalitesi üst düzeydedir.

- Değer yönetiminde beceriyi geliştirmeye yönelik adımlar
- Gölün sorunları, yönetimi, ekonomisi üzerine BAKA'nın projeleri
- Burdur gölünü gezdirerek tanıtmak üzere "Mavi Lekeler" projesi

BAKIŞ

Bölgeye, sınırsız sınırlar ilkesi ile bakarak ortak değerlerin çizdiği sınırlar ve tanımladığı ilişkiler ve ilişki potansiyelleri tartışılmıştır. Ön plana çıkan kavramlar ortak su kültürü, huzur kent, ruh ve stratejik yoldur.

Bölgenin önemli bütünleştirici gücü, ortak su kültürüdür. Coğrafya, aslen planlama sınırlarını doğanın sunduğu bir coğrafyadır; bu nedenle ortak özellikleri taşıyan bölgeye bütüncül bir bakış gerekmektedir. Bütüncül bakış açısı için öncelikle bir çerçeve belirlenmelidir.

Göller Bölgesi, Ege, Akdeniz ve orta Anadolu'nun kesişim bölgesindedir. Isparta, Burdur ve Afyon doğal yapı ve kültür açısından aynı özelliklere sahiptir ancak Antalya bu illerden daha farklı bir karaktere sahip bir çekim gücüdür. Bölge kentleri için "huzurlu kent" kavramı uygun düşmektedir.

Bölgenin illerinin en önemli özelliği, hepsinin idari sınırları içindeki göllerin tehdit altında olması ve su yönetiminin bulunmamasıdır. Burdur ve Isparta, kültürel ve ekolojik değerler açısından aynı yapıya sahiptir ancak Isparta, ekonomik açıdan kendisini daha çok geliştirme fırsatı bulmuş bir kettir. Afyon ise İstanbul, Ankara ve İzmir kavşağında bulunmaktadır, stratejik bir konuma sahiptir. Tamamı Göller Bölgesi'nde yer alan Isparta Burdur ve Afyon'un bir diğer ortak özelliği, her kentte üniversitenin varlığıdır. Sadece Burdur'da 50.000 öğrenci bulunmaktadır. Üniversite, bölgenin standartlarının gelişimi için önemli bir çark görevi üstlenmelidir. Kent ruhunu ayağa kaldırmak için öğrencinin varlığı önemsenmelidir.

Bölge için, Antalya'nın verimli arka bahçesi demek yanlış değildir. Antalya'nın güçlü konumu ve yakınlığı bölge için hem bir avantaj, hem de dezavantajdır. Antalya'nın bu yönünü değerlendirerek avantaja çevirmek için doğru işbirlikleri ile kurulmuş doğru bir etkileşim gereklidir.

Göller Bölgesi'ne bütüncül yaklaşımda Burdur, Isparta, Afyon'un tamamı, Konya'dan Beyşehir ve Akşehir, Antalya'nın kuzey kesimi ele alınmalı ve Antalya ile etkileşim içinde bir **stratejik yol** çizilmelidir. Bölgesel strateji çerçevesinde kimlikler, ortak miras kapsamında değerlendirilmelidir.

BÜYÜME

Büyüme başlığı altında bölgenin değerleri ve mevcut dinamikleri ile birlikte büyümesinin önündeki engeller ve büyümeye yönelik stratejiler ve temalar ortaya çıkmıştır.

Ekonomik anlamda bölgede 3 lokomotif sektör mevcuttur: tarım – hayvancılık, son 10 yılda gelişen doğal taş - mermercilik ile eğitim. Ancak bu sektörlerin doğru şekilde yönetilememesi kaynaklı birçok sıkıntı, bölgeyi büyüme anlamında ileri taşımak yerine değerlerine zarar vermektedir.

Büyümede eko-denge ve katma değer

Bölgenin ekonomik ve kültürel büyümesinin önündeki en büyük engel, sektörler ve değerler arası dengenin kurulamaması, yanlış ekonomik politikalar nedeniyle ekonomi ile ekolojinin arasındaki dengenin bozulmasıdır. Özellikle tarım, hayvancılık ve mermercilik arasındaki

denge kurulamamıştır. Bu durum günümüzde bölgenin taşıdığı alternatif turizm (kültür turizmi) potansiyelini de tehdit etmektedir.

Tarımsal gelişimde özellikle süt üretiminin devamlılığı açısından barajların inşa edilmesi, su yönetimi planlarının eksikliği ile birlikte su kaynaklarının göllere ulaşamamasına ve göllerin bir kısmının tamamen kurumasına bir kısmının ise kurumaya yüz tutmasına sebep olmuştur.

Mermercilik bölgede son 10 yılda hızla, altyapı kurulmadan ve çevre değerlendirilmesi yapılmadan gelişmiş bir sektördür. Küçük işletmelerin karlılık üzerinde durması ve büyürken ekolojikaçısından sorumluluk üstlenmemesi, dengelerin bozulmasına sebep olmuştur. Yeraltı sularının kaymasına sebep olduğu, hayvanların davranışlarının değişmesi nedeniyle ekolojik denge bozulmuştur. Ayrıca antik kentler yolu üzerindeki doğal peyzaj alanında konumlanan mermer ocakları, görüntü kirliliği de yaratmakta ve bu alanların cazibesini yitirmesine sebep olmaktadır. Bölgede işlenmediği için katma değeri yüksek olmayan mermerciliğin, fayda-maliyet hesaplaması yapıldığında ekonomik gelişime katkısının ekolojik açıdan verdiği zararın üstüne çıkmadığı açıktır. Atıklar bilinçsizce doğaya bırakılmıştır ve işlenerek bölgede yöresel bir malzeme olarak kullanılabilecekken değerlendirilmemiştir.

Kozmetik ürünlerinin üretimi için kullanılan tıbbi ve aromatik bitkiler de hammadde olarak satılmaktadır. Yerel girişimcilik eksikliği, hammadde olarak değil de işlenerek pazarlandığı takdirde ekonomiye katkısı olabilecek mermer konusunda olduğu gibi bölgenin diğer değerlerinin sunumunda da büyümede katma

değer eksikliği olarak bölgede kendini hissettirmektedir. Ayrıca koruma ve işletme konularındaki yasal eksiklikler de işletmeler için rahat bir hareket alanı sunarken aslında büyüme için olumsuz etkiler doğurmaktadır.

Büyüme strateji ve temaları:

Bölgenin tüm kentleri için ortak kanaat, tarım kenti, doğal taş zengini, hayvancılıkta ileri bir noktaya gelmek ve turizmden pay almaya yöneliktir. Bu bağlamda bazı kavramlar ve öncelikler bulunmaktadır:

→ Yeraltı – yerüstü etkileşimi ve ekoloji-ekonomi ilişkisi:

Madencilik, tarım – hayvancılık ve alternatif turizm sektörlerinin birlikte kurgulanması gereklidir. Alternatif turizm için doğal peyzajın bozulmasını önlemek adına madencilik başta olmak üzere tüm olumsuz faktörlere kısıt ve ilke getirilmelidir. Mermer ocaklarından çıkan küçük parçaların kentlerde girdi olarak kullanılması, hem kültürel hem de ekonomik anlamda önemli bir faktördür. Ayrıca kozmetik hammaddeleri, süt ürünleri ve özellikle Türkiye'nin meyve deposu niteliğindeki Isparta'da meyve üretimi alanlarında girişimcilik ve büyüme için iyi bir fırsattır.

→ Suyun yönetimi:

Bölgede "tarihin yarattığı su, suyun yarattığı tarım, tarımın yarattığı sonuçlar" çerçevesinde öncelikle su yönetimi konusu ele alınmalıdır, su yönetiminde ise damla sulama sistemine geçiş, suyun daha verimli kullanılmasını sağlayacaktır. Suyun yönetimi, tarımsal büyümeyi de beraberinde getirecektir.

→ Yerel kültürün önceliği:

"Önce yerel, sonra genel" yaklaşımıyla el sanatları ve günlük yaşam kültürü değerleri hakkında bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri, öncelikle kültürel sürekliliğin sağlanmasında birincil öneme sahiptir. Bu değerlerin tanıtımı ve sunumu metalaştırılmamalıdır ancak ekonomik fayda sağlayacak bir yön çizilmelidir.

→ Alternatif turizm:

Özellikle Burdur ve Isparta'da yörük kültürü, yayla turizmi kapsamında değerlendirilebilir niteliktedir ve bunu hayata geçirmek için bir program gerekmektedir. Böyle bir stratejide Antalya'nın çekici gücü önem kazanmaktadır.

Bölgenin antik kentlerinin bir envanteri yapılmalı ve bölgenin antik kent bereketi ekonomik bir girdi olarak değerlendirilmelidir.

Bölgede değerlendirilebilecek bir diğer turizm alternatifi ise eko-turizmdir. Göllerin sunduğu kuş gözlem imkanları, barajlarda olta avcılığı, su sporları, eko turizm için alternatif olarak değerlendirilebilir. Turizme yönelik kültür ve turizm kümelenmesi çalışması, sürecin başında yapılmalıdır.

→ Bölgenin ruhu:

Yerleşimleri ayakta tutan en önemli güç ruhtur. Göller Bölgesi'nin de rekabet edebilir ve büyüyen bir bölge olabilmesi için bu ortak ruhun yakalanması çok önemlidir. Bölgeyi ekonomik ve kültürel açıdan canlı tutmak ve potansiyel göçleri engellemek için ortak ruhun ortaya çıkması adına ise bölgede en önemli dinamiklerden biri üniversitelerin ve öğrencilerin varlığıdır. Üniversiteler bölgeyi hem ekonomik açıdan ayakta tutmak hem de

yapılacak işbirlikleri ve çalışmalar sayesinde bölgenin ileri taşınmasına ivme kazandıracak bir ruh taşımaktadır.

BEKLENTİ

Beklenti başlığı altında işbirliğine, çalışmalarını hayata geçirmeye, ileride nasıl bir bölge hayal edildiğine yönelik konulara ve bu konularda kurumların üstüne düşen sorumluluklara değinilmiştir.

Bölgenin en büyük beklentisi huzurlu ve kendine yeten, medeniyetler koridorunda Göller Yöresi olmaktır.

- Doğal değerleri, 9000 yıllık yerleşim izlerini ve kültürü geleceğe taşımak. Ekonomi-ekoloji dengesi – birlikteliği: Doğa alınıp satılan bir meta haline dönüştürülmemesi, sektörler arası uzlaşma ve denge için ilke kararlarının alınması
- Su havzalarının ve ekolojik çeşitliliğin korunması amacıyla üniversite ve kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği ile yönetim planının hazırlanması ve uygulanması, göllerin kaybının engellenmesi
- Yerel yönetimlerin tarım ve hayvancılığı geliştirme konusunda desteği
- Yaptığı işten mutlu, topoğrafyaya, coğrafyaya sahip çıkan köylü; Gelir edinen, kalkınan köyler.
- Turizm için altyapı hazırlanması ve kentlerde daha çok yaşamsal alanlar yaratılması
- Değerlere, insan ve çevre sağlığına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları ve sonrasında bir uygulama

alanı oluşturmak ve su kullanım bilincine ayrı bir önem atfetmek

- Çevre kirliliği açısından özel sektörün sorumluluk alınması
- Yönetim karmaşasının çözülmesi, işlem süreçlerinin kolaylaşması ve böylelikle yapılan planların uygulanabilir kılınması
- Uygulanabilir ve sürekliliği sağlanabilir projelerin üretilmesi
- Üç üniversitenin işbirliği
- Eko kapasitenin iyi kullanılması
- Bölge için ortak bir stratejik yaklaşım
- Ne, nerede, ne zaman, kim, nasıl? Sorularına kesin yanıtlar verilmesi.
- planlı çalışma
- Söylemden eyleme geçmek
- Ve tüm bunların uygulanabilmesi için gerekli bir üst çerçeve olarak Göller bölgesi ortak strateji planı: Her kentin hazırladığı stratejilerin ortak yönleri alınarak yapılan ortak bir plan.

E ANALİZİ

Çalıştay katılımcıları tarafından sürdürülebilir kalkınmanın temel bileşenleri Ekoloji, Ekonomi, Eşitlik ve bu hedefin gerçekleşmesinin anahtarı olan Etkinleştirme, Edinim, Entegrasyon kavramları tartışılmıştır.

EKOLOJİ

Göller Bölgesi'nin doğal çeşitliliği, ekoloji- ekonomi dengesi, yeşil ağlar, eko tasarım ve yeşil ekonomi gibi kavramlar önemli tartışma konuları olmuştur.

Çeşitlilik

Göl eko sistemi, sulak alanları, milli parklar, Ramsar alanı, doğal sit alanları, yaban hayatı geliştirme sahası, kıyı ekosistemi, endemik türleri, flora ve fauna çeşitliliği, kuş göç yolları, jeotermal kaynakları ile bölge doğal çeşitlilik açısından çok zengin ve hassas bir alandır. Bölge bu nitelikleri ile uluslararası öneme sahiptir ve değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılması önemlidir.

Doğal çeşitliliği tehdit eden en önemli bileşen bilinçsiz insan faaliyetleridir. Sorun insan odaklı olduğu için, insan odaklı çözümler ortaya konulmalıdır.

Katılımcılar tarafından göllerin merkezi, çam ormanı ülkesi, gen merkezi olarak nitelendirilen bölgede doğanın alınıp satılan bir meta olarak görülmemesi ve korunması gerektiği mesajı verilmiştir.

Bölgede öne çıkan doğal değerler:

- Göller
- Bataklık ve sazlık alanlar
- Ormanlar: sedir ve çamlık ormanlar
- Akarsular
- Kuşlar ve kuş göç yolları: Türkiye'deki kuş türlerinin üçte biri bu bölgededir. (dik kuyruk ördeği,

uzunbacak, arı kuşu).

- Dağlar
- Vadiler, kayalık alanlar
- Balık türleri: Burdur dişli sazancığı
- Doğal taş: mermer, boza taşı

Sorunlar

Baraj, göletler ve sondaj: Tarımsal sulama, kentsel kullanım amacıyla gölü besleyen akarsular üzerine inşa edilmiş baraj ve göletler, bilinçsiz ve denetimsiz sondajlar sulak alanlara zarar vermektedir. Örneğin Bozçay üzerinde kurulmuş olan 14 baraj ve gölet bulunmaktadır.

Burdur Gölü günümüzde 12m çekilmiş, Eber Gölü de kurumaya yüz tutmuştur. Bölgedeki diğer göllerde benzer biçimde küçülmektedir. Gereken önlemler alınmadığı sürece uygarlıkların beşiği olmuş göller kaybedilecektir.

İklim değişikliği: Bölge hassas eko sistemi ile Türkiye'de iklim değişikliğinden en çok etkilenecek alanlar arasındadır. Göller bölgesi ve iklim değişikliği süreci üzerinde geniş çaplı araştırmalar yapılmalıdır.

Yönetim planı eksikliği: Göller bölgesinin tümünü kapsayan yönetim planının eksikliği önemli bir sorundur. Bölgede; Burdur Gölü yönetim planı bulunmasına karşın planın uygulanamaması ve plan sınırlarının gölü etkileyen alanların hepsini kapsamaması; bölgenin yalnızca Burdur gölünü değil, tüm sulak alanları kapsayıcı bir yönetim planına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Bilinçsiz tarım ve hayvancılık faaliyetleri: Kimyasal gübre, ilaç kullanımı ve bilinçsiz sulama toprak ve su kirliliğine sebep olmaktadır. Bölgede 950 endemik bitki türü bulunmaktadır. Aşırı otlatma bu bitki türlerinin geleceğini tehdit etmektedir. Balık çiftlikleri akarsuları kirletmektedir.

Mermer ve taş ocakları: Bölgede bilinçsiz mermercilik faaliyetleri doğal peyzajı geri döndürülemez biçimde zarar vermektedir.

Kentsel atıklar: Atık su arıtma ve geri dönüşüm tesislerinin eksik olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda bölge halkının bu konuda bilinç eksikliği, tüketim biçimlerinin değerlendirilmesi, geri dönüşümün yaygınlaştırılması gerekmektedir.

EKONOMİ

Bölgenin ekonomik değerleri, temel ekonomik sektörleri, yenilikçi sektörler, girişimcilik fırsatları ve istihdam olanakları tartışılmıştır.

Bölgenin lokomotif sektörleri;

- Hayvancılık ve tarım: et, süt, süt ürünleri, meyve, sebze, gül, tıbbi bitkiler
- Doğal taş, mermercilik
- Eğitim ve öğrenci ekonomisi olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcılar bölgenin temel sektörlerinin; doğal değerlere zarar vermeden geliştirilmesi gerektiği görüşündedir.

Gelişim fırsatları

Yerinde üretim: Bölgede yerinde üretim desteklenmelidir. Hammaddelerin bölge içinde işlenmemesi sebebiyle katma değer yaratılamadığı belirtilmiştir. Bu duruma; mermerin bloklar halinde satılması, sütün bölge dışında işlenip satılması örnek gösterilebilir.

Hayvancılığın gelişim potansiyeli: Hayvancılık açısından Türkiye'nin en önemli bölgeleri arasındadır. Süt ve süt ürünleri üretimi geliştirilmeli ve süt ürünleri bölge içinde işlenmelidir.

Organik ürünler: Organik tarım ve organik gübre üretimi açısından uygun bir coğrafyaya sahiptir.

Tarımsal ürün çeşitliliği: Bölgede tarımsal ürün çeşitliliği artırılmalıdır. Kapari üretimi örnek olarak gösterilebilir.

Turizm: Bölgede alternatif turizm türlerinin gelişme potansiyeli yüksektir: arkeo turizm, termal turizm, doğa turizmi, eko turizm, yayla turizmi örnek olarak sayılabilir. Tanıtım stratejileri oluşturulmalı, turizm acenteleri ile etkin çalışıp Göller Bölgesi turları artırılmalıdır. Eko turizm projeleri kurgulanmalıdır.

Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği: Gül, gül yağı, haşhaş yağı, haşhaş kapsülü kozmetik ve tıp alanında önemli bir yere sahiptir.

Doğa ve su sporları: Yürüyüş, kayak, kuş gözlemciliği, olta balıkçılığı vb. aktiviteler için bölgenin coğrafi yapısı uygundur.

Orman ürünleri: Bölgenin ormanlık alanları ekonomik gelişim için önemli potansiyeller taşımaktadır. Örneğin bölgenin dağlık ve ormanlık alanlarında doğal olarak yetişen mantar kekik gibi ürünler değerlendirilebilir.

Su ürünleri: Balıkçılık, kontrollü saz hasadının bölge ekonomisine getirilmesi olacaktır.

Geleneksel üretim: dokumacılık, el işleri gibi geleneksel ürünler üretilip pazarlanmalıdır.

EŞİTLİK

Kaynaklara erişim, katılımcılık, değer, kaynakların paylaşımı, toplumsal yapıya ilişkin değerlendirmeler eşitlik kavramı çerçevesinde tartışılmıştır.

Bölge, kırsal kalkınma açısından önemli almış ve katılımcılar toprağından kopmayan köylülerin bölgesi olma beklentisi içindedir. Köylerin eğitim ve alt yapı durumları Türkiye geneline göre iyidir. Buna rağmen bölgenin dağıtılan destek fonlarından az yararlandığı ve bölgeye teşviklerin çekilmesi önemli sıkıntılar yaratmaktadır.

Yine de bölge illeri göç vermektedir. Ekonomik getirisi olan ürünlerin bölge halkına geri dönüşünün az olması, sosyal imkânların yetersiz olması bu durumun en önemli sebepleri arasındadır.

Sivil toplum kuruluşlarına katılım ve destek oranı azdır. Üniversiteler ve genç nüfus sivilleşme hareketlerine uzak durmaktadır bu sebeple sivilleşme hareketleri desteklenmelidir. Nüfus kontrol bilinci yüksektir.

ETKİNLEŞTİRME

İşbirliği ve uzlaşma imkânları, paylaşım, buluşma ve erk konuları tartışılmıştır.

Bölgede işbirliği az fakat üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları, yerel yönetimler, ticaret ve sanayi odaları, işbirliğine açık ve uzlaşma konusunda isteklidir.

İşbirliği başlıkları:

- Kamu- özel- sivil birlikteliği desteklenmelidir.
- Kamu kuruluşları sivil toplum kuruluşları ile ortak projeler yürütmelidir.
- Stratejik planlama süreçlerinde üniversiteler etkin olmalıdır üniversitelerin bilimsel araştırmaları projelere altlık oluşturmaktadır.
- Bölge üniversiteleri arasında işbirliği platformu oluşturulmalıdır.
- BAKA ve yerel halk etkileşimi sağlanmalıdır.
- Kalkınma Ajansı daha aktif bir yapıya kavuşmalıdır. Yerel ticaret odaları ve sivil toplum örgütlerinin BAKA toplantılarına katılması, bölgeyi ilgilendiren süreçlere gereken katılımı sağlaması gerekir.
- Koruma kurulları ve yerel yönetimler ortak çalışmalar yürütmelidir.
- Yukarıdakilere benzer işbirlikleri çeşitlendirilmeli ve geliştirilmelidir.

EDİNİM

Kaynak ve değer yaratımı, ortak aklın kurgulanması ve yerel gücün ortaya çıkarılmasının olanakları öncelikli olarak ele alınmıştır.

Göller Bölgesi'nde mali kaynak önemli bir sorundur,

buna rağmen merkezi yönetim kaynak aktarımını doğru yönlendirememektedir. Kaynakların yönetimi yerel iradeler ile işbirliği içinde yapılmalı, yerelleşme desteklenmelidir.

Bölge halkı başarıya ulaştığını gördüğü projelere yanaşmaktadır. Bu sebeple halkla etkileşimli pilot uygulamalar yapılmalıdır. Kalkınma Ajansları vb. kurumların yarattığı destek fonlarına erişim için gereken prosedür kolaylaştırılmalıdır. Girişimcinin proje geliştirme kapasitesini geliştirecek ve hızlandıracak mekanizmalar kurulmalıdır.

Mekân yaratım ve edinim biçimleri tarihsel ve kültürel değerler ile örtüşmelidir. Göl sulak alanlar vb. hassas noktalarda arazi edinimi, yapılaşma şartları belirlenmelidir.

Güneş, rüzgâr enerjisi, bio-gaz, jeotermal, alternatif enerji üretim olanakları araştırılmalıdır; Ar-Ge faaliyetleri yapılmalıdır.

ENTTEGRASYON

Toplumsal, mekânsal ve ekonomik dinamiklerin entegrasyonunun nasıl sağlanacağı ve buna yönelik plan kararlarının neler olabileceği önemli sorulardır.

Üç il; Isparta, Afyon ve Burdur entegre olmalı; Antalya, Konya ve Denizlide bu etkileşim içinde yer almalıdır. Bölgedeki üç kentin birlikte hareket etmesi, bölgenin gelişimine destek olacak, rekabet gücünün artmasını sağlayacaktır.

Kurumlar arası entegrasyon ve eşgüdüm eksiktir. Kurumlar ortak çalışmalıdır.

Bölgenin lokomotif sektörleri birbirini zarar verici değil destekleyici biçimde örgütlenmelidir. Örneğin tarım, sanayi, mermercilik, turizm sektörleri arasında uyum stratejileri katılımcı ortamlarda oluşturulmalıdır.

Öğrenci ekonomisi bölgenin geleceği açısından önemlidir. Üniversiteler yaşama ve kentlere entegre olmalı, etkileşimleri arttırılmalıdır. Bu soruna yönelik öncelikli eylem, kentlerde öğrencilerin sosyal ve kültürel imkânlarının arttırılması olmalıdır.

Göller Bölgesi illeri ortak etkinlikler düzenlemelidir. Fuar ve festival gibi etkinlikler bölgenin tanıtımı ve ekonomik gelişimi için önemli roller oynayacaktır. Göller yöresi festivali, tarım fuarı gibi başlıklar altında bu etkinlikler düzenlenebilir.

Göller Bölgesi'nin turizm gelişimi için Antalya ile entegrasyonu önemlidir.

Kır ve kent entegrasyonu güçlendirilmelidir. Merkez köylerin alt yapıları daha da güçlendirilmeli, kentlere günlük gidiş gelişler kolaylaştırılmalıdır.

Göllerin insan yaşamına entegrasyonu sağlanmalı ve su kültürü geliştirilmelidir.

K ANALİZİ

Koruma, Kapasite, Kalkınma, Kimlik, Katılım ve Kurgu başlıkları altında Göller Bölgesi'nin geleceği tartışılmıştır. Bölgenin kimliğinin ve kültürel değerlerinin korunması yaklaşımıyla, kalkınmaya yönelik kapasiteyi geliştirecek ve yeni bir bölgesel ve kentsel kurguyu oluşturacak anahtar kavramları ortaya çıkmıştır.

KORUMA

Göller Bölgesi'nin olduğu doğal değerleri bölge kimliğinin en önemli bileşenini oluşturmaktadır. Bu oturumda katılımcılarla bölgenin korunması gerekli doğal ve kültürel mirası, koruma bilinci ve bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin sahiplenilmesi konuları tartışılmıştır.

Sahip olduğu doğal mirasıyla öne çıkan Göller Bölgesinin Anadolu'da ilk Neolitik çağdan günümüze kadar net olarak izlenebilen 7000 yıllık kesintisiz bir medeniyete ev sahipliği yapıyor olması bölgenin zengin kültürel mirasının en önemli göstergesidir.

Doğal miras

Bölgenin doğal mirasını oluşturan öğeler; göller, kanyonlar, dağlar, ormanlık araziler, yaylalar, çayır ve meralar, tarım ve hayvancılığa imkan veren araziler şeklinde sıralanmıştır.

Bölgedeki göllerin başlıcaları: Burdur, Beyşehir, Kovada, Eğirdir, Gölcük Gölhisar, Karataş, Salda, Yarıklı, Eber, Acıgöl, Akşehir ve Uyuz Gölü olarak belirtilmiştir.

Kanyonlar: Çandır Yazılı Kanyon, Karanlıkdere Kanyonu, Kasımlar Kanyonu (tehdit altında, baraj yapılacak), Yaka Kanyonu, Gökbüvet Kanyonu, Serençay Kanyonu, Tokalı Kanyon, Akdağ Kanyonu ve Frig Vadisidir.

Giden gelmez Dağları, Sultandağları ve Kızıldağ ise bölgedeki en önemli dağlar arasındadır.

Bölgenin korunması gerekli flora ve fauna başlığında bölgeye özgü bir kuş türü olan ve Burdur Gölü'nde kışlayan 'dikkuyruk', dünyaca ünlü 'sedir' ağaçları,

sütü ve süt ürünleri çok kıymetli olan 'Honanlı keçisi' belirtilmiştir.

Kültürel Miras

Arkeolojik miras: Sagalassos, Kibyra, Psidia Antiochia, Kremna, Adada, Tekesarayı yollar (St. Paul Yolu ve Roma Yolları)

Mimari miras: Sivil mimarlık örnekleri, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinin anıtsal yapıları, Çeşmeler

Geleneksel yaşam kültürü: Düğün ve cenaze gelenekleri, el sanatları (Alaca dokuma, İbecik el bezi dokuması, İbecik üçteği), Hacılar seramikleri, bakır rölyef, keçecilik, yerel halk çalgıları, sipsi, cura, kabak kemane ve halk müziği, zengin şive mozaiği, yemek kültürü (keşkek), tarımsal birikim, 3000 yıllık hamam kültürü, Yörük kültürü

Korumanın bölgesel sorunları

Bölgenin zengin doğal mirası ve hala ayakta duran derin tarihsel geçmişin izlerine rağmen, bu değerlerin korunması konusunda ortak sorunlar mevcuttur. Sorunlar genel olarak sulak alanların kullanımı, arkeolojik alanların karşı karşıya olduğu tehlike ve bilinçsiz kaynak kullanımı konusunda yaşanmaktadır.

- Sulak alanlar ve göllerin çeşitli sebeplerle kuruması ve bunun sonucunda kuş türlerinin yok olması, tarım ve hayvancılığın azalması ve insan yaşamına olumsuz etkisi)
- Gölleri besleyen suların barajlarla kesilmesi
- Mermer ve taş ocaklarının hem tarıma hem

arkeolojiye hem de çevreye verdiği zarar

- İşlevini yitirmiş mermer ve taş ocaklarının atıl olarak kalması ve çevreye karşı yasal yükümlülüklerinin olmaması
- İzinsiz sondaj yapılarak yeraltı sularının kontrolsüz çekilmesi
- Define bulma amaçlı kaçak kazı yapılması
- Afyon'daki peri bacalarında meydana gelen tahribat
- Teke ve keçinin ormanlara zarar verdiği gerekçesiyle Orman Müdürlüğü tarafından yok edilmesi
- Göller Bölgesi'ndeki her göl için yönetim planı gerekliliği buna karşın sadece Burdur Gölü'nün yönetim planının varlığı

Koruma bilincini artırma önerileri

Doğal ve kültürel mirasın korunması konusunda yaşanan sorunlara rağmen bu konuda yerelde ve sivil toplum örgütleri tarafından sürdürülen çalışmalar vardır. Lisinia grubunun çevresel kirlenmeye karşı halkı bilinçlendirme amacı taşıyan Anti Kanser Projesi bu örneklerden biridir.

Atılması gereken ilk adımın ortak bir koruma bilincinin oluşturulması ve değerlere karşı sahiplenme duygusunun güçlendirilmesi olduğu tüm katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Maden ocaklarıyla ilgili 1960'dan beri değişmeyen mevzuatla ilgili yeni bir düzenlenme ihtiyacı, koruma - önlem derecelerinin yeniden belirlenmesi, sulak ve tarım alanlarının kullanımı konusunda eğitim, eski eser kaçakçılığı konusunda eğitim, ilk-orta-lise

seviyesinde verilecek doğa koruma ve çevre bilinci oluşturma eğitimleri, damlama sulama yönteminin yaygınlaştırılması, kimyasalsız tarımsal üretim ve toprak-tohum-zirai ilaçlar konusunda bilgilendirme, flora ve fauna çeşitliliğini vurgulayan ilkelerin belirlenmesi gerekliliği katılımcılar tarafından vurgulanan konulardı.

KAPASİTE

Bölgenin insan, mekân, kaynak, gelişim ve yatırım kapasitesinin tartışıldığı bu başlıkta bölgenin kapasitesini tehdit eden etkenler de dile getirilmiştir. İnsan – Mekân Kapasitesi

Burdur il genelinde nüfus azalırken, merkez çevresindeki köyler nüfus kaybı yaşamamaktadır. Kentsel her türlü altyapıya sahip olan köyler sakin ve huzurlu yaşam imkânı sunmaktadır. Yazın artan kır nüfusu buranın sunduğu doğal yaşamın niteliğini göstermektedir.

Yaşam kalitesi açısından yüksek imkânlar sunan bölgede nüfus açısından iller arasında dengeli bir dağılım görülmemektedir. Üniversiteli genç nüfusun ve kalifiye nüfusun kentte kalmasını engelleyecek ekonomik ve sosyal alt yapı sorunları mevcuttur. Üniversite sonrasında bölgede istihdam edilemeyen kalifiye genç nüfus Antalya ve Konya gibi daha büyük illere göç etmektedirler. Bu durum bölge kentlerini gelişim açısından önemli bir potansiyelden mahrum etmektedir.

Kaynak-Gelişim –Yatırım Kapasitesi

Bölge doğal ve kültürel kaynaklar açısından zengin

olup, çeşitli sebeplerle bu kaynakları ekonomik getiriye dönüştürmek konusunda zayıf kalmaktadır. Bölgenin en önemli doğal kaynakları; mermer yatakları, kozmetik ve ilaç sanayisinde kullanılan gül ve sudur.

Mermerin hammadde olarak ihraç edilmesi nedeniyle katma değeri düşüktür. Değerli bir ürün olan gülün de işlenmesi bölgede yapılamamakta, yüksek katma değer elde edilememektedir.

Göl ve kaynak sularının kuruması ve azalması en önemli ekolojik sorunu oluşturmaktadır.

Yapı stokuyla ilgili en büyük sorun tarihi yapılar konusunda yaşanmaktadır. Yıkılan yapıların restore edilmesi için kaynak sorunu yaşanmaktadır. Bu anlamda sadece doğal kaynakların değil, insanların da haklarından mahrum olduğu dile getirilmiştir.

Çözüm önerileri

- Öncelikle kalkınmaya yönelik bölgenin öncelikleri tanımlanmalıdır.
- Mevcutta birbirleriyle çelişen tarım ve hayvancılık ile taş ve madencilik dengesini bir politika ile yeniden ele alınması gereklidir.
- Kaynak yönetimi ile koruma ilişkisi gerçekleştirilmelidir.
- Özellikle genç nüfusun büyük kentlere göçünü engellemek amacıyla bölgenin ortak paylaşımına büyümesini sağlayacak bir büyüme sistemi geliştirilmelidir. Bölgenin kalkınma gücü paylaşılmalıdır.

- Kaliteli nüfusun kapasitesini kullanmak için geniş kapsamlı bir istihdam politikası ve mesleki eğitime yönlendirme programları geliştirilmelidir. İhtisaslaşma eğitimleri verilmelidir.
- Sanayi ve turizm yatırımı planlaması yapılmalıdır.
- Organize hayvancılık için girişimler desteklenmelidir.
- Suyun kullanım hakkının düzenlenmesi için yönetim planı yapılmalıdır.
- Korumanın sürdürülebilir hale gelmesi için yasa değişiklikleri yapılmalıdır.
- Mermerlerden çıkan parçalar gibi atıl malzemelerin yeniden kullanılabilir hale gelmesini sağlayacak projeler geliştirilmelidir.

KALKINMA

Göller Bölgesi'nin kalkınması konusunda mermer ocaklarının mevcut durumları ve etkileri, tarım sektörünün geleceği öncelikle tartışılan başlıklar olmuştur.

Mermer Ocakları

Bölgedeki 3 il Türkiye geneline bakıldığında ekonomik yönden zayıf durumdadır. Ekonominin iki temel sektörü olan madencilik ve tarım, koruma ve kalkınma arasındaki karşılıklı yansıtmaktadır, bu sebeple zıt kutupları ifade etmektedir.

Sadece Burdur ilinde yaklaşık 600 işletmenin mermer ocağı ruhsatına sahip düşük kapasiteli yatırımlar

olması sektörün lokomotif bir sektör olarak işlemlerini engellemektedir. Önemli bir mirası olan mermerin bu hızla tüketilmesi, verimli görülmemektedir. Diğer sektörlerle işbirliği içinde olmaması nedeniyle de kendine yarayan bir sektör olarak nitelenmektedir. Atıl duruma geçen ocakların ıslahının yapılmaması çevresel tahribata yol açan büyük bir sorundur.

Kalkınmaya yönelik neler yapılabilir?

Kalkınmanın en önemli iki bileşeni olan yerel girişimcilik ve yatırım gücünün desteklenmesi ve geliştirilmesi gereklidir.

Bölgede su yönetimine gidilmelidir.

Tarım, hayvancılık, eğitim ve madencilik kalkınmada öncelikler verilmelidir. Bölgesel gelişim politikaları belirlenmelidir. Hangi ilde neyin geliştirileceğinin belirlendiği, ihtisaslaşma ve öncelikleri kapsayan bir bölgesel organizasyon planlanmalıdır.

Kalkınma ve korumanın birlikteliğini mümkün kılmak için mermer ve tarım kaynaklarının doğru şekilde işlenmesi sağlanmalıdır. Bu konuyla ilgili öncelikli ilkeler ve dengeli üretim için bilinçlendirme altyapısı hazırlanmalıdır.

- Uranyum ve bor bakımından zengin olan bölge, yeni kalkınma araçları olarak bu kaynakları kullanmalıdır.
- Yenilenebilir enerji yatırımları yapılmalıdır: güneş ve rüzgar bölgenin en önemli doğal kaynaklarıdır.
- Madencilik yasasında korumaya ilişkin maddelerin uygulama konusundaki eksikliklerinin giderilmesi ve bunun denetlenmesi gereklidir.

- İdari mekanizmalarda yasa değişikliğine gidilmelidir.
- Altyapı, ulaşım, tanıtım, ve iletişim geliştirilmelidir.
- Bölge temaları belirlenmelidir: "Suya ve Huzura Dayalı Sakin Öğrenci Kenti" gibi.

Arkeolojinin bölgenin kalkınmasında önemli bir faktör olabilmesi için kazı çalışmalarına ayrılan ödeneklerin artırılması, kazı çalışmalarının takibinin yapılması ve sonuçların kamuoyuyla paylaşılması gibi bir çok altyapı çalışmasının yapılması gerekliliği belirtildi.

KİMLİK

Kimliğin kaybolması

Bölgeye kimliğini veren doğal yapılar ve kültürel değerler ekonomik ve sosyal sebepler nedeniyle tehlike altındadır. Kimliğin kaybolmasına neden olan bu etkenlerin çözümü için ise bölgesel bir politika mevcut değildir. Antik kentlerin çevresinde ve doğal peyzaj çevresinde yer alan maden ocakları bölgenin kimliğini oluşturan doğa ve kültürün somut varlığını ve saygıdan dolayı soyut varlığını zedelemektedir.

Köylerin kimliğinin kaybolmaması için mekan kullanımı ve koruma konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gereklidir.

Kimliği korumaya yönelik yapılabilecekler:

- Bölge kimliğinin tanıtımı faaliyetleri

- Kültür varlıkları envanteri hazırlanması
- Görüntü kirliliğine ve çevresel zarar neden olan maden faaliyetlerinin ortadan kaldırılması

Kimliğı şekillendiren kültür varlıkları:

- Teke Yöresi - Yirmi dört Oğuz boyundan on altısının bu bölgede olması.
- Folk r (Aziziye K y )
- Psidya Bölgesi (Kremna dahil)
- Hamitoğulları beyliğı
- Tekeoğulları
- Göller
- Orta Asya kültürünün en önemli değıeri olan Y r kler. Burdur'da Orta Asya Türklerinin 12 k y  mevcuttur. Isparta – Yalvaç,  arkikaraağ , Afyon-Sandıklı ve Dinar'ın dağılık kırsal kesiminde, Burdur'da G lhisar, Dirmil, Yarengeceler Bölgesi
-  ancılık (Dimril)
- Göller diyarı olması
- Hitit kültürü
- Frigler: Toroslardan Burdur G l ne kadar kendine has bir ortak kültür – Kuruçay h y cek, Antalya – Bademağacı
- Kendine has bir neolitik kültür: Kendine has, Konya neolitik kültürüyle karışmamış, etkisi sınırlı ve kültürü

kendi içine kapalı bir bölge özelliğı göstermektedir. M. . 12000 den yazının bulunmasına kadar tarihin en iyi izlendiğı bölge. Ayrıca ilk tunç  ağı izleri de görülmektedir. Ege'de ve Anadolu'nun en derin yerleşimlerinde bile net izlenemeyen bu süreç kültür turizmi açısından çok önemli bir veridir.

- Güçlü kent devletleri oluşması
- Roma izleri
- G  er kültürü : Turizm için hala yaşayan bir değıer olarak kullanılmalı .
- Yol kültürü

KATILIM

Katılımın bölgesel veya kentsel projeler bazında sağlanmasının bölgeyi sahiplenme ile doğru orantılı olduğu tüm katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Aidiyet eksikliğı ve bölgesel bakış açısının yerleşmemiş olmasından dolayı katılım yeterli  l de sağlanamamaktadır. Farkındalık katılımı doğrudan etkileyen bir etken olarak sağlanması gerekli bir bileşendir. Bölgeyle ilgili bilgi paylaşımının geniş bir platformda yapılması gerekmektedir.

Kurumlar arası diyalogların zayıf olması karar ve projelerin hayata geçmesini zorlaştırırken, yerel ve sivil arasındaki koordinasyonun da yavaşlamasına neden olmaktadır. Kaynak sorunu bölge ve yerelde katılım mekanizmalarının gelişmesini engelleyen bir sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Katılımın her  l kte sağlanması için fikir  retenle

mali kaynak sahibini bir araya getiren, bilgi ve kaynak paylaşımını sağlayan bir platform oluşturulması

5 üniversitenin ortak çabası ile sağlıklı yeni alan araştırmaları yapılabilir.

KURGU

Afyon, Burdur ve Isparta illerini kapsayan Göller Bölgesi 'bölgesel kalkınma senaryosu' için yapılması gerekenler tartışıldı.

Ortak Değerler

Bölgenin ortak kimlik değerlerinin bilinmesi ve bu değerlerin ortak bir yönetim çevresinde bölge kentleri arasında paylaşımı bu kurgunun temelini oluşturmaktadır.

Hem doğal hem de kültürel bir zenginliği paylaşan coğrafyada, ortak bir 'bölge' anlayışını pekiştirmek için hazırlanan yayınlar tüm bölgeyi kapsamalıdır. Bu, manevi kültür alışverişinin sağlanması açısından önemli bir adımdır.

Bölgenin yukarıda açıklanan ortak kimlik unsurları, 'Göller Bölgesi Kültür Turizmi' stratejilerinin temellerini oluşturacaktır. Oluşturulacak yeni bölgesel kalkınma kurgusunda kültür ile sanayinin koruma ilkeleri çerçevesinde kaynaştırılması gerekmektedir.

Sektörde profesyonelleşme, katma değerinin yükseltmeyi hedefleyen üretim ve satış stratejilerin benimsenmesi kalkınma kurgusunun bir parçasıdır.

Kuzey – güney aksında bölgenin etkisinin artması için ulaşımın çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesi gerekmektedir.

Nüfus azalmasına karşı konfor- kapasite bağlamında kent mekânı yeniden ele alınmalıdır. Yörük kültürünün izlendiği coğrafyada yaylaların kentle etkileşimi kurgulanmalı, bu değer kültür turizmi için bir potansiyel olarak değerlendirilmelidir.

- Hayvancılık geliştirme
- Kültür varlıklarını koruma
- 3 ilin yöneticilerini kapsayan bir zirve düzenlenmesi
- Kardeş okullar projesi
- Kaybolmaya yüz tutmuş el sanatları geliştirme projesi
- Lisinia doğal projesi
- Organik tarıma dönüş projesi
- Mermer ocakları ıslahı, çevre kirliliğinin önlenmesi
- Kültür köyleri projesi
- Antalya'dan kuzeye Mağaralar rotası
- Görsel kimlik
- Seyir terasları oluşturma projesi
- Doğal yaşam alanları oluşturma projesi
- Altyapı projesi
- Antik kentleri canlandırma – konser vs.
- Su sporları St. Paul yolunun Milli Parkları da kapsayacak şekilde bir gezi rotasına çevrilmesi
- Mermer yataklarından çıkarılan atıl malzemeyi kullanılabilir kılmak amaçlı bir proje geliştirilebilir.
- Ulaşımın çeşitlendirilmesi- Kentte bir havaalanı gerekliliği
- Kendine has bir neolitik kültürü olan bölgenin kültür turizmi açısından değerlendirilmesi, senaryolaştırılması ve bunun üzerinden bir "Kültür politikası" kurgulanması

4 TEMATİK STRATEJİ, 4 ÜRÜN

Çalıştayda, bölgenin geleceğini kurgulayacak en temel 4 tema; EKO, YOL, KIYI, SU YÖNETİMİ ve temaların strateji ile ürünlere dönüşümü konusunda yol haritasına altlık olacak görüşler ortaya çıktı.

10 TEMEL İLKE

1. Ortak Su Kültürü
2. Tarih Öncesi ve Antik Yerleşimler
3. Farklılaşan Yeraltı Coğrafyası
4. Yeraltı Ekonomisi
5. Stratejik Yol
6. Buluşturan Bölge
7. Yaşam Zenginliği
8. Ekolojik Denge
9. Suyun Yönetimi
10. Paylaşım

1. Ortak Su Kültürü

Göller Bölgesi'nin öncelikli değeri barındırdığı su kaynaklarıdır. Geçmişten günümüze yerleşim ilişkileri, üretim ve tüketim desenleri, kültürel ve sosyal yapıyı şekillendiren göllerin ve diğer su kaynaklarının varlığı, bölgenin esas karakterini meydana getirmiştir. Bu nedenle, tüm coğrafya ölçeğinde bu ortak su kültürünün benimsenmesi ve canlandırılması gerekmektedir. Bölgesel gelecek stratejilerindeki temel itici güç ortak su kültürü etrafında şekillenmelidir.

2. Tarih Öncesi ve Antik Yerleşimler

Coğrafyanın başta gelen tarihsel öğelerini, tarih öncesi yerleşim izleri ve antik dönem kentleri oluşturmaktadır. Üst Paleolitik döneme tarihlenen Kapalıin ve Karain mağaraları ile Neolitik döneme tarihlenen Hacılar, Kuruçay, Höyücek höyükleri gibi çok sayıda tarih öncesi yerleşim yeri, bu dönemlere ait izleri barındırmaları açısından bölgeyi önemli kılmaktadır. Bunun yanında, Kibyra, Sagalassos, Adada, Pisidya Antiocheia gibi önemli arkeolojik yapı kalıntıları ve taşınabilir buluntular içeren kentler, bölgenin antik dönem Pisidya karakterini yansıtmaktadır. Göller Bölgesi'nin sahip olduğu arkeolojik mirasın, bölgesel gelişme ve koruma stratejilerinde özel olarak ele alınması gerekmektedir.

3. Farklılaşan Yer Altı Coğrafyası

Bölge gerek gölleri gerekse yer altı kaynakları açısından önemli bir doğal çeşitlilik sunmaktadır. Tüm coğrafyaya yayılmış irili ufaklı göller ve onları besleyen yer altı suları, mağaralar, kanyonlar başta olmak üzere, Göller

Bölgesi'nin farklı değerlerden oluşan yer altı coğrafyası ve onun yeryüzünde izlenebilen uzantıları, bölgesel koruma ve kalkınma stratejilerinde değerlendirilmelidir.

4. Yer Altı Ekonomisi

Bugün bölgenin temel ekonomik kaynaklarını tarım ve madencilik oluşturmaktadır. Zengin yer altı coğrafyasının ekonomiye dönüştürüldüğü Göller Bölgesi'nde toprak verimliliği ve başta mermer olmak üzere maden kaynaklarının kullanımının koruma ve kalkınma dengesi içerisinde yürütülmesi gerekir. Aynı zamanda, bölgesel ekonomide enerji sektörünün yer edinmesi büyüme stratejileri tarafından öngörülmelidir.

5. Stratejik Yol

Göller Bölgesi'nin gelecek kurgusunu oluşturmak üzere, yerel birimlerin bir araya gelerek ortak bir stratejik yol belirlemeleri gerekir. Bölgesel stratejilerde temel yaklaşım, coğrafyanın özgünlükleri ve değerleri üzerinden geliştirilmeli ve buna göre uygulanmalıdır. Bölgesel stratejinin netleştirilmesiyle, yerel değerlerin etkin bir şekilde kullanımı ve sürdürülmesi sağlanmalıdır. Her koşulda, yerel birimlerin idari sınırlardan öte, coğrafi ve kültürel birlikteliklerle tanımlanmaları ve bir araya gelmeleri gerekir. Ancak bu yaklaşımın edinilmesiyle, bölge için ortak bir stratejik yol çizilebilir.

6. Buluşturan Bölge

Bölgenin en temel değerleri olan göller, coğrafyada ayırıcı değil, bütünleştirici öğeler olarak algılanmalı ve ortak değerler olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, Afyon, Burdur ve Isparta illerinde bulunan üniversiteler

ve buna bağı olarak var olan yoğun öğrenci nüfusu, bölgenin gelecek kurgusu için önemli bir potansiyel olarak değerlendirilmelidir. Genç nüfusun taşıdığı potansiyel; kent- kır bütünleşmesi, sektörel birliktelikler, kültür-doğa buluşması gibi yaklaşımların stratejilere aktarıldığı takdirde, hayata geçirilmesi için değerlendirilmelidir.

7. Yaşam Zenginliği

Göller Bölgesi'nin geçmişinden günümüze aktarılan yerel değerleri ve geleneksel yaşamın yansımaları, bugün bölgedeki yaşam zenginliğini meydana getiren en temel öğelerdir. Yerel ürünler ve üretim biçimleri, el sanatları, müzik, mutfak kültürü, özgün gelenek ve görenekler gibi somut olamayan mirasın temel bileşenleri, ortak bölgesel değerler olarak ele alınmalı ve bu yaşam zenginliğinin geliştirilerek geleceğe taşınması hedeflenmelidir.

8. Ekolojik Denge

Coğrafyanın en değerli bileşenlerinden olan ekolojik hayat, gelecek kurgusunda öncelikle ele alınması gereken unsurdur. Mevcut durumda ekolojik dengeyi bozan yatırım ve uygulamaların kontrol altına alınması, kaybedilen değerlerin ise geri kazanımı hedeflenmelidir. Doğal yapı üzerinde olumsuz etki yaratan mermercilik faaliyetleri ile göl sularının ve verimli arazilerin kaybına neden olan tarım ve sanayi faaliyetlerinin bu değerler üzerindeki etkileri en aza indirgenmeli ve kontrol altında tutulmalıdır. Bunun yanında milli park, tabiat parkı gibi koruma alanı statülerinin, bölgesel değerlerin korunması ve kalkınmaya entegre edilmesi açısından ele alınması ve değerlendirilmesi gerekir.

9. Suyun Yönetimi

Bölgenin temel değeri suyun yönetimi, Göller Bölgesi'nin gelecek kurgusunda yer alması gereken öncelikli konudur. Bu nedenle, göllerin ve diğer su kaynaklarının öncelikli olarak korunması, sonrasında ise günümüzün kültürel, sosyal ve ekonomik yaşamıyla bütünleştirilmesini sağlayacak bir yönetim çerçevesi oluşturulmalıdır. Afyon, Burdur ve Isparta illerinin, sahip oldukları su varlıklarına, Göller Bölgesi bütününün ayrılmaz parçaları olarak yaklaşması ve yönetim çerçevesinde eşit ağırlıkta yer almaları önemlidir. Yönetim çerçevesi ve ürünlerinin sürdürülebilirliği sağlanmalı ve planlama çalışmalarının değişken koşullara göre yenilenmesi gerekmektedir.

10. Paylaşım

Ortak bölgesel stratejinin geliştirilmesi ve uygulanmasındaki başlıca yönlerden biri paylaşım konusudur. Bir araya gelmesi gereken bölge taraflarının kaynak, bilgi, deneyim ve teknoloji paylaşımı, bölge senaryolarını ve uygulama süreçlerini daha erişilebilir ve sürdürülebilir kılacaktır.

- Kentin ruhu
- Medeniyet koridoru
- Sakin kentler / sakın bölge
- Önce yerel sonra genel
- Söylemden eyleme
- Stratejik yol
- Huzur bölgesi
- Kıyının arka bahçesi
- Butik kent / Butik bölge?
- Eko kapasite
- Korunmuşluk – eko ve tarihsel
- Yeraltı ekonomisi – su ekonomisi
- Enerji yönetimi
- Doğal peyzaj
- Yaşam zenginliği
- Antik başkent
- Yeraltı ve yerüstü etkileşimi
- Kesişimden etkileşime.
- Köy planlaması
- Tarımsal ekonomi
- Hassas etkileşim noktası: göller
- Suyun yönetimi

KAMU: Nurettin Yılmaz Burdur Valisi • Yusuf Akça 183• Şube Müdürlüğü • Murat Alacalı Isparta Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü • Murat Altinkaya Devlet Su İşleri 182• Şube Müdürü • Kadir Beşer İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Abdullah Cenkci Burdur İl Millî Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürü • Ramazan Çelebi Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurulu Isparta İl Koordinatörü • Doğan Demirci Isparta Müzesi-Arkeolog • Lokman Derya Solmaz Afyonkarahisar Kültür ve Turizm Müdürü • Hacı Ali Ekinci Burdur Müze Müdürü • Selman Ertaş Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü • Taner Gökdoğan Isparta Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü İl Müdür Yardımcısı • Yusuf Gürman Afyonkarahisar İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü • Abdullah Kılıç Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürü • Mehmet Kuşcu Orman ve Su İşleri Bakanlığı V• Bölge Müdürü • Mustafa Nalçacıoğlu Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı • Suphi Özgödek Burdur Vali Vekili • Osman Siviloğlu Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi Müdürü • Ahmet Şahan Burdur Orman İşletme Müdürlüğü İşletme Müdürü • Metin Şehitoğlu Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurulu I Afyonkarahisar İl Koordinatörü • İbrahim Şimşek Burdur İl Özel İdaresi Genel Sekreteri • Mehmet Tanır Burdur İl Kültür Turizm Müdürü • Mehmet Uçan Isparta İl Özel İdaresi İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürü • Sema Ülker Orman ve Su İşleri Bakanlığı VI• Bölge Müdürlüğü Isparta İl Şube Müdürü • Mevlüt Üyümez Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi Müze Müdürü • Şinasi Varlık Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Şube Müdürü • Ahmet Yıldırım Isparta İl Millî Eğitim Müdürlüğü • İbrahim Yıldırım Isparta İl Özel İdaresi Genel Sekreteri • Tamer Yılmaz Orman ve Su İşleri VI• Bölge Müdürlüğü Burdur Şube Müdürü • Adnan Yılmaztürk Orman ve Su İşleri Bakanlığı VI• Bölge Müdürü • YEREL: Saffet Acar Dinar Belediye Başkanı • Gültekin Altındal Kozluca Belediye Başkanı • Tekin Bayram Yalvaç Belediye Başkanı • Veli Cantilav Gölhisar Belediye Başkanı • Halim Kıyak Gelendost Belediye Başkanı • Abdülkadir Oğul Akşehir Belediye Başkanı • Seval Açıkgözoğlu Afyonkarahisar Belediyesi Mimar • Orhan Akın Burdur Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi Nejdett Akıncı Burdur Muhtarlar Derneği Başkanı • Serdar Başgöl Burdur Belediyesi Başkan Yardımcısı • Sibel Karaman Bilen Afyonkarahisar Belediyesi • Binnur Çağrı Burdur Belediyesi Meclis Üyesi • Saim Çelik Burdur Belediye Başkanlığı • Aysun Çetiner Burdur Kent Konseyi Kadın ve Gençlik Meclisi Başkanı • Ahmet Çıray Güney Belediyesi • Emin Demirel Burdur Belediyesi İmar ve Şehircilik İşleri Müdürü • Hasan Duygulu Burdur Belediyesi Başkan Yardımcısı • Selçuk Erdem Burdur Belediye Başkanlığı • Ferit Eröz Burdur Kent Konseyi Üyesi • Işıl Ekici Eryılmaz Burdur Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü • İsmail Güler Burdur Belediyesi Su İşleri Müdürü • Mete Gümen Burdur Belediyesi • Naci Habir Beyşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürü • Mustafa Karaduman Dinar Belediyesi Basın • Bekir Karayel Gölhisar Belediyesi Meclis Üyesi • Şaban Kırıcı Burdur Belediyesi • Osman Koçibay Burdur Belediyesi • Mehmet Oral Burdur Kent Konseyi Başkanı • Ayfer Örtten Afyonkarahisar Belediyesi Belediye Başkan Yardımcısı • Mustafa Özboyacı Burdur Belediye Başkan Yardımcısı • Gül Özcan Burdur Belediyesi • Ozan Şahan Burdur Belediyesi • Oğuzhan Şimşek Kent Konseyi • Sabri Tuncer Burdur Halk Eğitim Merkezi • Yılmaz Tunç Halk Eğitim Merkezi • Turgut Uyanık Burdur Belediye Başkanlığı Yazı İşleri Müdürü • Vesile Ürküt Burdur Kent Konseyi • SİVİL: Hasan Akıllı Isparta Makina Mühendisleri Odası Başkanı • Nuri Aktan Burdur Sivil Toplum Platformu • Lale Aktay Uzman Biyolog • Sevgi Altinkurt Burdur Hayvan Dostları Derneği • Kemal Arslan Burdur Sivil Toplum Platformu • Ahmet Can Burdur Ticaret ve Sanayi Odası • Şenay Başbüyük Doğa Derneği • Gülşen Batı Lisinia Doğa ve Anti Kanser Projesi • Süleyman Bircan Afyonkarahisar Mimarlar Odası Başkanı • Buğrahan Doğangil Doğa Derneği • Rahmi Ermiş ÇEKÜL Burdur İl Temsilcisi • Emel Erte Burdur Alaca

Dokumaları Sorumlusu • Recep Esengil ÇEKÜL Güneybatı Anadolu Bölge Koordinatörü • Nevruz Gökcüoğlu Burdur Esnaf Odası ve Sanatkarlar Odası Başkanı • Ufuk Gökduman Doğa Derneği Burdur İl Temsilcisi • Süleyman Gülboy Isparta Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Başkanı • Yılmaz Kaygısı İnsan Gücü Geliştirme Derneği Başkanı • Yusuf Keyik Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı • Merve Kuyu Mimarlar Odası Isparta Temsilcisi • Güner Merdan Elektirik Mühendisleri Odası Isparta Temsilcisi • Naciye Özeren Burdur Hayvan Sevenler Derneği • Ercan Sütü WWF-Türkiye Doğa Koruma Sorumlusu • Meltem Ünal Lisinia Doğa ve Anti Kanser Projesi • H• Ali Özeren Emekli • Aytekin Tırak Burdur Hayvan Dostları Derneği • Aysel Turan Burdur Hayvan Dostları Derneği • **ÖZEL** : Güler Çelik Afyonkarahisar Gazlıgöl Termal Tesisleri Koordinatörü • Adnan Mesuter POLİDOR Mimarlık ve Restorasyon Limited Şirketi • Zümrüt Özcan POLİDOR Mimarlık ve Restorasyon Limited Şirketi ÜNİVERSİTE: A• Kadir Gümüş Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi • Prof. Dr. Havva Işık Akdeniz Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi • Prof. Dr. Mehmet Cengiz Kayacan Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü • Yrd. Doç. Dr. Yusuf Keş Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi • Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Koçak Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi • Çetin Meydan Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek Yüksekokulu • Yrd. Doç. Dr. Ayça Özcan Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi • Prof. Dr. Hasan Özçelik Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi • Yrd. Doç. Dr. Şükrü Özudoğru Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi • Doç. Dr. Ali Türk Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi • BASIN: Filiz Eryılmaz Çağdaş Burdur Gazetesi • Fatih Özcan Kıvılcım Haber • Harun Sivrikaya Sabah Gazetesi • Çağlar Mehmet Tortop Çağdaş Burdur Gazetesi • Hüseyin Yetkin Kanal 15 • Nuri Yıldırım Kanal 15 • Hacer Zeren Burdur Gazetesi • **ÇEKÜL**: Metin Sözen TKB Danışma Kurulu Başkanı, ÇEKÜL Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı • Ece Müftüoğlu Narcy ÇEKÜL Vakfı Genel Sekreteri • Faruk Göksu ÇEKÜL Gönüllüsü • Sıla Akalp ÇEKÜL Gönüllüsü • Batuhan Akkaya ÇEKÜL Vakfı / Şehir Plancısı • Elif Al ÇEKÜL Vakfı / Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler • Esra Karataş ÇEKÜL Vakfı / Şehir Plancısı • Yonca Morali ÇEKÜL Vakfı Örgütlenme Koordinatörü • Ömer Sarı ÇEKÜL Vakfı / Şehir Plancısı • Sevil Şeten ÇEKÜL Vakfı / Şehir Plancısı • Şirin Sığın Yılmaz ÇEKÜL Vakfı • Simge Zilif ÇEKÜL Vakfı / Şehir Plancısı